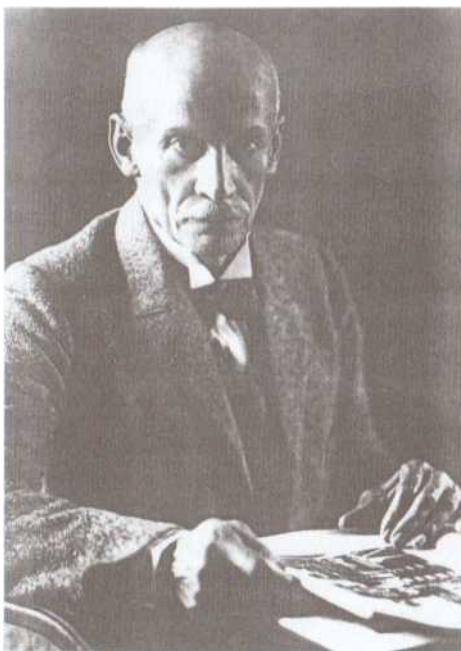

Gustav Meyrink a Rudolf Steiner

Byť byla Theosofická společnost první esoterní společností, jejímž členem se Gustav Meyrink stal, byla pouze jednou z mnoha. Eduard Frank vypočítává na základě Meyrinkovy korespondence některé další. Už v roce 1892 dostal Meyrink řád S. I. jakési francouzské společnosti. Dopis z téhož roku dokládá spojení s anglickým zednářským řádem Ancient & Primitive Rite of Masonry. Roku 1893 vedl korespondenci s řádem Societas Rosikruciana. Vlastnil diplom společnosti Mandala of the Lord of the Perfect Circle a byl ve spojení s Royal Oriental Order of Ape & of the Sat Bahai, Orden der Illumination a s Bruderschaft der Alten Riten vom Heiligen Grál im Grossen Orient von Pathmos. Ve dvacátých letech se ještě stal členem spolků Altgnostische Kirche von Eleusis, Aquarian Foundation a Weisse Loge.

Gustav Meyrink po celý život hledal pravou stezku vyššího poznání.

Gustav Meyrink po celý život s nepolevující intenzitou a obdivuhodnou vytrvalostí hledal pravou stezku vyššího poznání a vnitřní proměny. Při svém hledání na sobě vyzkoušel mnoho různých způsobů a praktik, které mu také často připravily hrůzné a bolestné zážitky. Svět ducha, nevnímátný běžnými smysly, mu však nezůstal uzavřen, což dosvědčuje dlouhá řada jeho povídek a románů. Jaký vztah měl ale věčně hledající Gustav Meyrink k Rudolfu Steinerovi, jednomu z nejznámějších duchovních učitelů a badatelů té doby a autoru knihy „O poznání vyšších světů“? Zdá se, že Meyrinkovi jako i mnoha jiným u Steinera vadila jeho příslušnost k Theosofické společnosti. Rozpor mezi Rudolfem Steinerem a Gustavem Meyrinkem spočíval také v jejich různé duchovní orientaci. Anthroposofická metoda a nauka, kterou Steiner rozpracovával od začátku století, navazovala na křesťanské esoterní proudy a plně přijímala novodobý západní duchovní život, jak se v posledních stoletích vyvinul ve vědě a filosofii. Právě prostřednictvím anthroposofie chtěl Steiner západní duchovní vývoj doplnit a vytvořit vedle přírodní vědy vědu duchovní. Meyrinkův zájem patřil spíše „okultnu“ v užším smyslu slova, hledal pro sebe cestu k onomu uzavřenému tajemnému světu, o němž toho věděl tak mnoho. Steiner měl v úmyslu propojení poznání duchovního a fyzického světa, a tím také rozšíření veškeré lidské činnosti na tomto světě o nový rozměr. Zdá se, jako by se Meyrink chtěl především vymanit z tohoto pozemského světa, který chápal jako zdroj všeho utrpení, a tak dělal při hledání cesty k tomuto úniku maximum.

Rozdílné zaměření Rudolfa Steinera a Gustava Meyrinka potvrzuje i několik známých skutečností o jejich vzájemném vztahu. Samozřejmě, že se oba dobře znali. Meyrinkův vztah ke Steinerovi byl vcelku záporný. Jeho pohled na Steinera vyplývá ze dvou míst v jeho literárních dílech. Jednak z povídky „Moje radosti a starosti na onom světě“, kde se Steiner objevuje jako „Dr. Kecal“: „... *nepolepšitelný notorický prorok a zakladatel teosoficko-anthroposoficko-rosenkruciánsko-pneumatoterapeutické společnosti, krácel po*

oblacích, jednou rukou korigoval kartáčový obtisk kroniky Akaša, svěřené mu nebeským dílovedoucím, druhou rukou bez přestání zdravil bohy. Za ním jako čestná stráž dvanáct obzvlášť bohatých starých dam. Pochopil jsem, že zase jednou stojí v čele svých věrných, pravděpodobně je vede do nirvány, kterou jak známo s definitivní platností přestěhoval z Mnichova do Basileje. “ Dále měl Steiner sloužit jako předloha pro postavu Hesekiela v románu „Zelená tvář“, která v tomto díle měla hrát podle prvních Meyrinkových pracovních návrhů významnější roli než v definitivní podobě. Manfred Lube uvádí jedno takové místo z Meyrinkových návrhů: „Hesekiel se stane médiem, nebo prolhaným vykořisťovatelem. Jeho kruh: Bou- rignon, Mary, Zitter! (jako společník) Swamma, který ho prohlédne, Hesekiel zapře a vypudí. Proslaví se jako prorok a prolhané médium nebo jako léčitel (vzor: Steiner). “

Rudolf Steiner reagoval na tyto útoky s velkorysým nadhledem. Hermann Beckh vzpomíná na dvě historky, které charakterizují Steinerův postoj k Meyrinkovi. Jistý pan M. napsal kdysi kritický článek o Gustavu Meyrinkovi. Někdo ukazoval ten článek dr. Steinerovi: *„Vidíte, pane doktore, konečně se to tomu Meyrinkovi pořádně řeklo,“* načež dr. Steiner odpověděl: *„Inu ano, ovšem Gustav Meyrink toho ví mnohem víc než tenhle pan M.“*

Když se jakýsi anthroposof negativně vyjadřoval o citovaném místě z Meyrinkovy povídky, reagoval Steiner slovy: *„Ne ... když jsou takové věci, jako tady, podány skutečně s humorem, pak je třeba je brát jinak.“*^{<<}

Meyrink bydlel dlouhou dobu v Mnichově, kde byl ve stejné době velmi činný i Steiner. Zřejmě občas vyslechl některou z jeho četných přednášek a máme také doklad o tom, že Steiner Meyrinka navštívil. Roku 1916 se Steiner o Meyrinkovi také zmínil v jedné ze svých přednášek, když se vyjadřoval k dobovému dění. Mluví o něm jako o spisovateli, jemuž *„se mimořádným způsobem otevírá přístup k duchovnímu světu. Proudí do něho mnohé, pouze je to zkreslené, zpřivořené...“* O románu „Golem“ Rudolf Steiner říká, že

se tu „valí proud duchovního světa, ale zkresleně, zpitvořeně, ve formách, které mohou tomu, kdo nestojí pevně, více uškodit než být ku prospěchu“. Zato však jiná Meyrinkova díla hodnotí pozitivně: „Valí se tu proud duchovního světa, který žije v oné krátké, vynikající povídce, Kardinál Napellus'.“⁶⁶

Z Meyrinkova díla se skutečně „valí“ proud duchovního světa, ale zatímco Meyrink se v tomto proudu celý život zmítal, což on sám nepopíral a což také neubírá na jeho velikosti, snažil se Steiner vytvořit v anthroposofii cestu, která by měla každému pomoci v ovládnutí tohoto jinak tak chaotického proudu a v přesné myšlenkové orientaci v něm.

Tomáš Zdražil